

Covid - Vårdhygien

Smittväg

Smittöverföringen sker främst som droppsmitta via hosta och nysningar då virus kommer i kontakt med ögon och slemhinnor, och som direkt och indirekt kontaktsmitta via händer, kläder, ytor och föremål. I vissa situationer kan det finnas risk för virusinnehållande aerosoler, se avsnitt *Aerosolgenerande procedurer*.

Inkubationstid

Inkubationstiden för covid-19 är vanligen 2–14 dagar. Medelinkubationstiden är 5 - 6 dagar.

Symtom

Den kliniska symtombilden innefattar allt från mild luftvägsinfektion, ofta med hosta, med eller utan feber, till svåra luftvägsbesvär i form av pneumoni. Symtom som allmän sjukdomskänsla, muskelvärk och gastrointestinala besvär förekommer också.

Smittsamhet

Smittsamheten är sannolikt störst i anslutning till insjuknandet och i början av sjukdomsförloppet. För mer information se Folkhälsomyndighetens dokument *Vägledning om kriterier för bedömning av smittfrihet vid covid-19*.

Vårdrutiner slutenvården

Tillämpa ”Grundläggande vårdhygieniska rutiner för slutenvården” enligt STY- 15033

Åtgärder vid fall av misstänkt covid-19

- Patienten ska isoleringsvårdas i väntan på provsvar.
- Välj i första hand enkelrum med sluss
- Välj i andra hand enkelrum med egen toalett

Åtgärder där covid-19 konstaterats under pågående vård av annan orsak.

- Patienten ska isoleringsvårdas, överväg flytt till Covid-avdelning.
- Om patienten bedöms kunna vara smittad under vårdtiden föreligger det risk för ett utbrott och smittskyddspreventiva åtgärder kan vara motiverade.

Kontakta Vårdhygien dagtid och infektionsbakjouren jourtid.
- Om patienten kommer från ett särskilt boende eller har hemsjukvård/hemtjänst informeras boendet eller andra berörda vårdgivare.

Åtgärder vid utbrott	<p>Vid två eller flera oväntade fall av covid-19 bland patienter och/eller personal kan ett utbrott misstänkas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kontakta Vårdhygien dagtid och infektionsbakjouren jourtid - Personalen ska använda munskydd/andningsskydd i kombination med visir vid ansiktsnära vård av alla patienter på avdelningen under utredning och pågående utbrott. - Observera att information om pågående utbrott följer med patienter vid eventuell överflyttning till andra vårdenheter eller säbo, hemtjänst, hemsjukvård. - Låt patienterna på avdelningen om möjligt stanna på sina rum.
Städning	<p>Daglig städning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Städpersonal skall använda samma skyddsutrustning som vårdpersonal, plastförkläde, handskar och munskydd eller andningsskydd, visir/skyddsglasögon vid risk för stänk mot ansiktet. - Städmaterial ska vara av engångsmaterial. - Använd rengöringsmedel och vatten till golv. Till övriga ytor använd alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider. Glöm inte dörrhandtag och andra tagytor. <p>Slutstädning efter avslutad vård av patient</p> <ul style="list-style-type: none"> - Städpersonal ska använda plastförkläde, handskar och munskydd, visir/skyddsglasögon vid risk för stänk mot ansiktet. - Städmaterial ska vara av engångsmaterial. - Använd rengöringsmedel och vatten till golv. Till övriga ytor använd alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider. Glöm inte dörrhandtag och andra tagytor. <p>Punktdeinfektion</p> <ul style="list-style-type: none"> - Till punktdeinfektion används alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till ytor och föremål. Vid större spill på större ytor använd Virkon (1 %)
Avfall	<p>Avfall som innehåller stora mängder kroppsvätskor ska hanteras som smittförande avfall. Resterande avfall som t.ex. använd skyddsutrustning hanteras som konventionellt avfall.</p>
Tvätt	<p>Hanteras enligt STY – 04863 ”Smutstvätt – smittförande material och cytostatika”.</p>

Material/utrustning	Medicinteknisk utrustning desinfekteras mellan patienter. Använd rumsbunden utrustning/material. Förvaring av material liksom desinfektion och rengöring av utrustning/apparatur sker enligt lokala riktlinjer och i linje med tillverkarens rekommendationer.
Besökare	<ul style="list-style-type: none"> - Begränsa antalet besökare i enligt med rådande rutiner för besöksförbud och undantag. - Eventuella besökare till patient med misstänkt eller konstaterad covid-19 infektion ska i patientrum ha samma skyddsutrustning som personal samt informeras om vikten att ha en god handhygien.
Omhändertagande av avliden	V.g. se rutin STY-19415 Covid-Omhändertagande av avliden

Vårdrutiner öppenvården

Tillämpa ”Grundläggande vårdhygieniska rutiner – öppenvård” enligt STY-16649

Städning	<p>Daglig städning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ska ske enligt vanlig rutin i lokaler där vård utförs. Särskilt vikt ska läggas på desinfektion av tagytor. <p>Punktdesinfektion</p> <ul style="list-style-type: none"> - Till punktdesinfektion används alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider till ytor och föremål. Vid större spill på större ytor använd Virkon (1 %)
Avfall	Avfall som innehåller stora mängder kroppsvätskor ska hanteras som smittförande avfall. Resterande avfall som t.ex. använd skyddsutrustning hanteras som konventionellt avfall.
Tvätt	Hanteras enligt STY – 04863 ”Smutstvätt – smittförande material och cytostatika”.
Material/utrustning	Medicinteknisk utrustning desinfekteras mellan patienter. Använd rumsbunden utrustning/material. Förvaring av material liksom desinfektion och rengöring av utrustning/apparatur sker enligt lokala riktlinjer och i linje med tillverkarens rekommendationer.

Personal inom slutenvården, öppenvården och tandvården.

- Basala hygienrutiner och klädregler gäller enligt SOSFS 2015:10
- Praktisera fysisk distansering i alla lokaler och där det är möjligt.
- Följ rutinerna enligt avsnittet för ”source control”!

Skyddsutrustning: Ska användas vid vård av patient med misstänkt eller konstaterad covid-19 infektion

Vid vårdmoment inom två meter eller vid längre tids vistelse används:

- **Visir eller skyddsglasögon.**
Flergångsvisir/skyddsglasögon desinfekteras efter användning med alkoholbaserat desinfektionsmedel med tensid.
- **Vätskeavvisande munskydd IIR.** Munskyddet kan användas upp till 4 timmar om de inte har tagits av, skadats eller förorenats.
- Vid risk för aerosolbildning (se nedan) används **andningsskydd** (FFP3, FFP2, N95, KN95) istället för munskydd.
- **Skyddsförkläde:** Arbetskläderna ska skyddas enligt SOSFS 2015:10 vid kontakt med vårdtagaren, vårdtagarens säng och vid risk för kontakt med kroppsvätskor.

I de flesta situationer räcker det med engångs skyddsförkläde utan ärm förutsatt att underarmar desinfekteras efter avslutat arbetsmoment.

Vid risk för kraftig förorening av kläder eller arbetskläder eller underarmar rekommenderas långärmat plastförkläde/skyddsrock.

- **Skyddshandskar** används vid arbetsmoment som innebär risk för kontakt med kroppsvätskor. Byte av skyddshandskar görs mellan varje vårdmoment samt vid behov.

	<p>Påklädning</p> <p>Handdesinfektion innan påklädning påbörjas!</p> <p>Ta på munskydd IIR.</p> <p>Vid risk för aerosolbildning används andningsskydd FFP2 eller FFP3.</p> <p>Ta på visir eller skyddsglasögon.</p> <p>Ta på skyddsförkläde av engångstyp.</p> <p>Handskar används vid risk för kontakt med kroppsvätskor eller slemhinnor och byts mellan varje vårdmoment.</p> <p>Avklädning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ta av handskar om dessa använts - Desinfektera händerna 2. Ta av plastförkläde - Desinfektera händerna + underarmar om kortärmad används. 3. Ta av visir/skyddsglasögon (tas av bakifrån) - Desinfektera händerna <p>Obs! Visiret/skyddsglasögon ska desinficeras med ytdesinfektionsmedel och återanvändas!</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Ta av munskydd eller andningsskydd (ta båda remmar bakifrån och lyft dem fram över huvudet) - Desinfektera händerna <p>Obs! Vid användning av andningsskydd ska detta tas av i slussen eller utanför vårdrummet.</p>
<p>Aerosolgenererande procedurer</p>	<p>Vid arbetsmoment som genererar aerosol med droppar från luftvägarna och därmed ökad smittrisk ska tillpassat andningsskydd FFP2, FFP3 eller motsvarande användas.</p> <p>Aerosolgenererande arbetsmoment kan till exempel vara endotrakeal intubering och extubering, trakeotomi, trakeostomivård, icke-invasiv ventilering (BiPAP- och CPAP-behandling), hjärt-lung-räddning, handventilering, provtagning från nedre luftvägar och bronkoskopi.</p>

	Andningsskydd FFP2 och FFP3 är av engångstyp men kan användas upp till 4 timmar om de inte har tagits av, skadats eller förorenats.
--	---

Source control/Användning av munskydd	
<p>Användning av munskydd ska minska smittspridning från personer som är smittade men ännu inte har utvecklat symptom på covid-19.</p> <p>Munskyddet kan användas upp till fyra timmar i sträck men får inte tas av och på däremellan. Munskyddet behöver bytas om det är skadat eller blött.</p> <p>Visir saknar evidens som ”source control” men kan användas i situationer då munskydd inte är möjligt att använda.</p> <p>Det finns 3 nivåer på source control. Nivån på den regionala samhällssmittspridningen är avgörande för vilken nivå av source control, dvs. användning av munskydd, ska tillämpas.</p>	
Nivå 1	- Personalen använder munskydd vid all ansiktsnära vård.
Nivå 2	- Personalen använder munskydd kontinuerligt när de befinner sig i vårdlokaler.
Nivå 3	<ul style="list-style-type: none"> - Personalen samt eventuella besökare ska använda munskydd kontinuerligt när de befinner sig i vårdlokaler. - Patienter ska använda munskydd vid mottagningsbesök eller vistelse utanför patientrum om det inte finns medicinska hinder. - Barn (under 18 år) behöver inte använda munskydd
<p>För mer information v.g. se Åtgärder för att minska risken för smittspridning av covid-19 från personal inom vård, tandvård och omsorg — Folkhälsomyndigheten (folkhalsomyndigheten.se)</p>	